

İŞÇİNİN OTURDUĞU MİNDER TUTUŞTU MU?

Aydınlık Gazetesi, 27 Ocak 2020

Yıldırım Koç

Metal işkolunda sürdürülmekte olan toplu iş sözleşmeleri görüşmelerinde grev uygulama kararları alınıyor. İşçiler bir süredir işyerinde iş durduruyor veya iş yavaşlatıyor. Türk Metal ve Birleşik Metal sendikaları da güçlü katılımlı mitingler düzenledi.

Minder tutuştu mu? İşçi sınıfının kendiliğindenci mücadelesi kitlesel boyut kazanıyor mu?

Henüz değil. Bu eylemler haberci; ancak 1989 Bahar Eylemleri gibi bir hareketlilik henüz gündemde değil.

SORUNLAR ARTIYOR

Ekonomik kriz işyerlerindeki çalışma koşulları üzerindeki etkisini yavaş yavaş gösteriyor. İşten çıkarmalar var. Ücret ve diğer ödemelerde gecikmeler yaygınlaşıyor. İşyerini kapatan veya işyerini terk edip kaçan işveren sayısı artıyor. Fabrika yangınlarının bir bölümü de belki benzer amaçlı. İşsizlikte de artış var. İşsizlikteki artışın ana nedeni, işten çıkarılanlardan çok, işgücüne yeni katılanların iş bulamaması. Özellikle üniversite mezunu gençler arasında işsizlik yaygınlaşıyor. Ancak bunlar da örgütsüz. Diğer taraftan Suriyeli ve diğer uyruklu yabancı kaçak işçi sayısı hızla yükseliyor. İşverenler de temel işçi haklarına yönelik planlarını açıkça ifade ediyorlar (TİSK'in raporunda yer alan tehditleri geçen hafta yazmıştım. Türk-İş, Hak-İş veya DİSK, bu tehditlere herhangi bir tepki göstermedi).

YANAN MİNDER ÜZERİNDEKİ ÖRTÜ

Esasında minder tutuştu; ancak sermayedar sınıf, tutuşan minderin üstüne ısıyı yavaş geçiren bir örtü koyunca, yanan minderin ateşi işçilerimizi henüz çok fazla yakmıyor. Ancak altlarındaki minder giderek daha fazla yanıyor. Söndürmesi giderek zorlaşıyor.

Bu örtü ne?

Bu örtü, kredi kartları ve tüketici kredileri.

Ekonomik kriz derinleştikçe sorunları artan insanlar, kredi kartlarına başvuruyor. 2002 yılında kredi kartı kullanımı yılda toplam 25,7 milyar liraydı. 2018 yılında 807,0 milyar lira oldu. 2019 yılının ilk 9 ayında ise 698,5 milyar liraya yükseldi. Bunalan işçi kredi kartına yüklendikçe, sorunlarını çözmek yerine ertelemeyi tercih etti. Ancak sorunlarını erteledikçe, sorunları çözmek daha da zorlaşıyor. Bu arada, gerek kredi kartı, gerek tüketici kredisi borcunu ödeyemediğinden icralık olan işçi sayısında hızlı bir artış var. Minderin yangını öyle hızlı yayılıyor ki, bir süre sonra tüketici kredisi ve kredi kartı örtüsü de bu yangının etkisini azaltamayacak. Ancak şimdilik bu örtü yanan minderin acısının doğrudan hissedilmesini azaltabiliyor.

İŞSİZLERİN DURUMU

En büyük sorunu yaşayanlar, işsiz kalanlar. Bir işyerinde çalışırken kapitalizmin gösterişçi tüketim çılgınlığına kapılarak, gelecekte elde edeceğini umduğu geliri bugünden harcayanlar, kredi kartı ve tüketici kredisine yüklenenler, işsiz kaldıklarında büyük sıkıntı yaşıyor. Bazı işyerlerinde, bu borçlarını ödemek isteyen işçiler, çeşitli yollarla kıdem tazminatını alıp borçlarını kapatmaya çalışıyor. O zaman da işsizlik canavarıyla boğuşuyorlar.

ÇALIŞANLARIN GERÇEK ÜCRETLERİNDE HENÜZ BÜYÜK DÜŞÜŞ YOK

Diğer taraftan, işini koruyabilen işçilerin ücretlerinde büyük bir düşüş yok. Cumhurbaşkanlığı 2020 Yılı Programı'na göre (R.G.4.11.2019) kamu işçilerinin net ele geçen gerçek ücretleri 2018 yılında yüzde 2,2 oranında azaldı; ancak 2019 yılında yüzde 4,7 oranında arttı. Memurların net ele geçen gerçek gelirleri 2018 yılında yüzde 0,8 oranında azaldı; 2019 yılında yüzde 3,5 oranında arttı. Net

asgari ücret ise 2018 yılında 1603 lira iken 2019 yılında yüzde 26 artışla 2020 lira oldu; 2020 yılındaysa yüzde 15'lik artışla 2324 liraya yükseltildi. TÜİK'in TÜFE verileri çok tartışmalı; ancak yine de işçi ve memur gelirlerinde ciddi bir mutlak yoksullaşma henüz gündemde değil.

İşsizlerin yoksullaşması söz konusu; ancak işsiz kalanlardan örgütlü bir hareket gelmediğinden, bu kesimde tutuşan minder eyleme yol açmıyor.

Özetle; metal işçilerinin eylemleri önemli, fakat işçi sınıfının geniş kesimlerini kapsayan kendiliğindenci bir kitle hareketi bugünün gündeminde değil. Ancak ekonomik kriz derinleştikçe, adım adım oraya doğru gidiyor gibiyiz.